

Preek van de Leek, Thema Een goed gesprek. Holysloot, 11-11-2018

- **Welkom en mededelingen van de ouderling**
- **Aansteken van de paaskaars**
- **Aanvangslied**
- **Lied “Vrede voor jou”**

- **Bemoediging en groet**

Onze hulp is in de naam van de ENE, die ruimte gemaakt heeft voor de lucht, zodat wij kunnen ademen, en voor het land, zodat wij daarop kunnen lopen.

Die ENE, die altijd trouw blijft en die niet loslaat het werk dat zo liefdevol is begonnen.

Daarom mogen we blij zijn en de rust en de vrede ervaren.

Dit durven we zeggen, in vertrouwen op de onuitspreekbare naam van de ENE, die onze vader en moeder wil zijn, die zich in ons, zijn kinderen, laat zien in de geest van de liefde.

Zo mag het zijn.

- **Introductie van mijzelf**

Voor we verder gaan met de dienst wil ik mij eerst aan jullie voorstellen. Ik ben Rob Boersma. Ik heb samen met mijn vrouw Annemarie van Wijngaarden 30 jaar in Ransdorp gewoond en nu sinds 3 jaar in Durgerdam. Nou ja Durgerdam. Ik woon in het buurtschap tussen Ransdorp en Durgerdam. Een soort niemandsland. Volgens de oude Durgerdammers hoor je er eigenlijk niet bij!

Wij kennen velen van jullie omdat we eerst in Ransdorp en later in Holysloot kerkten. Zoals velen van jullie weten is Annemarie theologie gaan studeren en werd 18 jaar geleden predikant in de Ark in Noord. En wat doe je dan als man van de dominee: dan volg je je vrouw naar de Ark.

Ik was verrast toen Ds. Caroline Koops mij enkele weken geleden belde of ik vandaag de Preek van de Leek, wilde houden met als thema ,‘Een goed gesprek‘. Het thema sprak mij direct aan. 49 jaar heb ik gewerkt als haptonoom en psychosomatisch fysiotherapeut, waarvan 42 jaar in Noord. Het gesprek tussen mij en de patiënt was essentieel voor het opbouwen van een goede relatie en voor het behandelresultaat. Daarnaast gaf ik les en begeleidde ik studenten aan de opleidingen in de fysio-en psychosomatische fysiotherapie. Maar niet alleen als therapeut of docent, maar zeker ook daarbuiten zijn goede gesprekken voor mij belangrijk. In een goed gesprek ontmoet je pas echt de ander. Maar daarover straks meer.

We zullen nu het kyriegebed bidden, het gebed vanwege de nood van de wereld, met twee intenties. Na elke intentie volgt het gezongen Kyrie

- **Kyrie gebed (met twee intenties. !**

Trouwe God,
Tegenwoordig schrikken we vaak hoe mensen met elkaar in gesprek zijn of beter gezegd niet meer echt in gesprek met elkaar gaan. In praatprogramma's, maar ook daar buiten ventileert men vooral heel hard zijn eigen mening in plaats van dat men luistert naar wat de ander ons werkelijk te zeggen heeft. En als we communiceren, doen we dat steeds vaker via een schermje. Het toenemend gebruik van sociale media en gamen leidt bij jongeren tot depressieve gevoelens en zich minder gelukkig voelen. Oudere generaties voelen zich door vermindering van gesprekken in het werkelijke contact vaak buitengesloten en eenzamer. Vanwege deze gevolgen van de veranderingen in het omgaan met elkaar bidden we zingend.....

Goede God

We schrikken als we zien hoe steeds meer regeringsleiders zoals de presidenten Orban, Poetin en Trump nepnieuws verspreiden via korte berichten op twitter en andere sociale media. We leven in een wolk van meningen en 'alternatieve feiten', losgezongen van de werkelijkheid. Onze beelden zetten ons tegenover elkaar op: wij tegen de anderen.

Er is een groot wantrouwen ten opzichte van de media, bedrijven, banken, de kerk, politici, de Europese unie en mensen met een andere cultuur en religie.

Tegen alles in wat er in communicatie op het wereldtoneel en in ons eigen leven niet goed en niet rechtvaardig is bidden we om uw barmhartigheid en daarom bidden we zingend....

Amen

In de hoop en het vertrouwen dat de nood van deze wereld niet het laatste woord heeft, zingen we nu ook een gloria lied:

Glorialied Bless the Lord, in het Engels we doen dat 4x

- **Glorialied Bless the Lord in het Engels 4x zingen**
- **Gebed om de Heilige Geest**

Laten we bidden dat Gods geest in ons midden mag zijn:

Goede God,

Het is moeilijk om echt te luisteren. Het is moeilijk om stil te zijn en op te letten - wat een ander bedoelt - wat er achter woorden en achter een verhaal schuil gaat.

Wij bidden U, wilt u met uw Geest bij ons zijn. Wil zo onze mond en onze oren zuiveren, zodat we leren luisteren naar U en Jezus die ons in het goede gesprek voorging. Amen.

- **Interactief met thema 'Een goed gesprek'**

Het thema van deze dienst is 'Een goed gesprek'. Ik wil voorstellen om eerst eens bij jezelf na te gaan wat voor jou kortgeleden nog een goed gesprek is geweest. Daarna kun je wat je ontdekt hebt wat voor jou een goed gesprek is geweest met degene die rechts naast je zit delen. Maak even contact met degene met wie je straks in gesprek gaat.....

Ik stel voor weer rechtop te gaan zitten. Ga nu eens terug in je herinnering wanneer je, kort geleden een goed gesprek hebt gehad met iemand. Je ogen sluiten kan het oproepen van zo'n herinnering vergemakkelijken. Adem een paar keer wat dieper in en uit... Wanneer je zover bent, laat dan een herinnering aan zo'n goed gesprek in je opkomen. Dat kan met een bekende of onbekende nog kort geleden zijn geweest.. .. Laat rustig zo levendig als mogelijk dat goede gesprek in je herinnering maar toe... Misschien zie je jezelf in dat gesprek met die ander zitten of staan... Wat herinner jezelf nog waardoor het zo'n goed gesprek was... Kun je er woorden geven? Wat maakte het tot een goed gesprek? Afronding..... Vertel eens kort en bondig met je buurman/vrouw, ieder in twee minuten, waarom en waardoor het zo'n goed gesprek was.....Wie wil er iets over zeggen wat bij de ander opviel in het gesprek?

De ouderling van dienst leest nu de tekst uit **Matteüs 15, 21-28, het Gesprek van Jezus met de kanaanese vrouw**. Hierna volgt een korte stilte waarin u stil kunt staan bij wat u in de tekst aansprak.

- **Tekst: Matteüs 15, 21-28 . Gesprek van Jezus met de Kanaanese vrouw**

Stilte...

Ik wil je uitnodigen een ogenblik stil te staan bij wat in de tekst je het meeste aansprak.....Je kunt je ogen er weer bij sluiten... Wat is het dat je in deze tekst raakte?... Misschien is het een stukje van de tekst, een enkele zin of slechts een woord dat iets bij je opriep.... Wat roept het stukje tekst, die zin of dat woord bij je op?... Je kunt deze zin of dat woord inwendig enkele keren heel langzaam herhalen. Adem nu een paar keer wat dieper in en uit en doe je ogen, als je deze gesloten had weer open. Ik wil verder gaan met de overweging met als thema 'het goede gesprek'.

- **Overweging**

Beste mensen,

Wanneer is een gesprek een goed gesprek? Jullie hebben zojuist aan de ander verteld wat voor jou, kort geleden nog, een goed gesprek was. Was het een goed gesprek omdat het jou bevestigde in wie je ten diepste bent? Of omdat je het gevoel had dat je eerlijk kon zijn? Of omdat je een nieuw inzicht kreeg? Of raakte het iets in je aan waarmee je verder kon?

Een goed gesprek kan ontstaan omdat je iemand goed kent, maar het kan ook gebeuren bij een onverwachte ontmoeting. Ik wandelde van de zomer op het Vlielandse strand, toen een man van mijn leeftijd mij langzaam inhaalde. We groetten elkaar en keken elkaar wat aan. Ik zei: wat is het heerlijk hier, hé. We raakten al lopend aan de praat. Dat was het begin van een gesprek over het ouder worden. Na een uur namen we bij een afslag hartelijk afscheid van elkaar. Zomaar een goed gesprek, een ontmoeting.

Een goed gesprek gaat verder dan praten over koetjes en kalfjes. Een goed gesprek hoeft niet per definitie uren te duren, maar kan juist kort en intens zijn. De juiste omstandigheden moeten wel aanwezig zijn om een goed gesprek mogelijk te

maken. Je moet je vrij en veilig voelen om te vertellen wat je bezig houdt. Je moet bereid zijn om naar elkaar te luisteren en begrip en belangstelling hebben voor de standpunten van de ander. De standpunten van mijn gesprekspartner op het strand waren op sommige punten sterk verschillend van die van mij. Omdat hij het nodige over zijn geschiedenis vertelde, kon ik mij inleven en begrijpen waardoor hij tot zijn visie op het ouder worden gekomen is.

Als we de bijbel openslaan kunnen we de verhalen lezen van Jezus die gesprekken voert met veel verschillende mensen. Hij ontmoet ze lopend door Palestina, van dorp naar dorp ook in het buitenland, in niet joods gebied. Soms ook was het gebied hem en zijn leerlingen vijandig gezind. Opvallend aan Jezus is dat hij de meeste gesprekken op straat voert: iemand heeft eens uitgerekend dat in de evangeliën 132 gesprekken van Jezus staan beschreven. Daarvan voerde Hij er zes in de tempel, vier in de synagoge en 122 op straat.

Nadat Ds. Carolien Koops mij gevraagd had, of ik, ook vanuit mijn werkervaring, de preek van de Leek wilde houden, vroeg ik mij af of ik de gesprekken die Jezus had en de leermomenten daarin, kon herkennen in mijn eigen werkervaringen. En zo kom ik ertoe om verschillende aspecten van gesprekken in ontmoetingen te beschrijven, die ik bij Jezus, maar ook in mijn werkervaring herken. Daarom hoop ik enkele gesprekken die Jezus had, met mijn eigen ervaring te kunnen illustreren.

Wat ik als therapeut interessant vind aan de gesprekken die Jezus voerde, is dat hij niet op alle vragen antwoord geeft, maar uiteindelijk wel de weg wijst. Jezus stelt vaak een wedervraag in plaats van dat Hij een antwoord geeft. Hij doet dit om ons zelf te laten nadenken over de vraag en het antwoord daarop. Ook in therapie gaat het erom, dat mensen door het gesprek en de verdere behandeling hun eigen antwoord op hun probleem leren vinden. Dat ze eerst inzicht in hun probleem krijgen en dan uitzicht om anders met zichzelf en met situaties in hun leven te kunnen omgaan. Het is dus niet erg als je geen antwoord hebt op vragen die mensen stellen. Je

kunt die vragen terugleggen en vandaaruit samen op zoek gaan naar een mogelijk antwoord. En dan merk je: Juist als je geen antwoord hebt, kan er juist een goed gesprek ontstaan!

In therapie heb ik ook gemerkt, dat het belangrijk is om te durven 'het niet te weten'. Je gaat als therapeut zo blanco mogelijk het gesprek in, in vertrouwen dat tijdens het contact de therapeutische mogelijkheden die je hebt, zich met Gods hulp als vanzelf in je aandienen. Je wéét trouwens ook niet hoe je precies hulp voor de ander bent en bent geweest. Ik vroeg altijd aan mijn patiënten aan het einde van het behandelingstraject: waarin ben ik nou echt hulp voor je geweest? En hun antwoord verbaasde mij altijd weer: altijd anders dan ik zelf had gedacht. Een patiënte zei: 'Dat was toen je rustig aanwezig bleef toen ik heel verward moet zijn geweest.' En ander vertelde: 'Dat was toen jij tranen in je ogen kreeg, nadat ik je vertelde dat ik eindelijk mijn angst overwon en de confrontatie met mijn vader aangegaan was'

Maar het had er vooral mee te maken, dat ze hadden gemerkt dat er echt naar hen geluisterd werd en daarin gehoord werden. Het luisteren achter de woorden die gezegd worden, is ook horen wat er juist niet gezegd wordt. Het is wat iemand eigenlijk te zeggen heeft.

Een ander kenmerkend aspect van gesprekken die Jezus voerde, is dat hij zich als het ware 'op het hart van die mens' richt. Een mooi voorbeeld daarvan vind ik het gesprek dat Jezus voerde met de Samaritaanse vrouw, een niet-joodse vrouw. U kent het verhaal waarschijnlijk. Jezus vraagt die vrouw bij een put om water. En in het gesprek gaat het dan al gauw over haarzelf en haar moeite met relaties. Jezus herkent wat zij nodig heeft: levend water. Dat water kan de diepste behoefte die in haar hart leeft vervullen. Hij verstaat de kunst om door de alledaagse buitenkant heen te kijken en te zien, wat er achter woorden en iemands gedrag schuilgaat.

Ik moest ook denken aan een behandeling van een jonge vrouw met een borderline stoornis. Borderline patiënten kunnen plotseling ontremd en boos worden. En zij hebben dan ook veel problemen met relaties. Ik riep haar uit de wachtkamer binnen. Het viel mij op dat ze mij geen hand gaf, wat ze altijd deed, en

mij niet aankeek. Ze liep driftig de behandelkamer binnen, pakte een stoel die vlakbij de deur stond en ging op de stoel zitten met haar rug naar de plek waar ik heen liep en waar zij normaliter ook plaats nam. Zij zat ongeveer 4 meter van mij vandaan, mokkend met haar vuist onder haar kin. Normaliter begon zij direct wat te vertellen maar nu, ..nu zweeg zij. 10 min zaten we zo zwijgend... Ik zag aan haar rug dat ze dieper en sneller begon te ademen. Plotseling stond ze op en liep naar de stoel naast mij en begon te huilen. Tijdens het zwijgend zitten was zij zich bewust geworden, dat ze eigenlijk verschrikkelijk boos was op haar vriend, maar dat ze zich op mij afreageerde. Een overwinning voor haar was, dat ze mij haar excuses aanbood voor haar gedrag. Daarna kon zij op mijn vraag ingaan of ze iets over haar relatie met haar vriend wilde vertellen. Door het zwijgen in deze therapiesituatie was ze zich de blokkade die ze door haar woede had, bewust geworden en kwam er ruimte voor wat er werkelijk in haar hart leefde.

Hoe confronterend zwijgen kan zijn, blijkt ook uit een ander gesprek dat Jezus had. Er was een vrouw die op overspel betrapt was en Jezus wordt gevraagd of zij nu volgens de wet van Mozes inderdaad gestenigd zou moeten worden. Maar dan zwijgt Jezus. In de bijbeltekst staat dat hij in het zand schrijft. Als ze aandringen zegt hij: "Wie zonder zonde is, werpe de eerste steen", en daarna zwijgt hij weer en schrijft hij verder in het zand. En geleidelijk aan druipen de mannen af, want ja, wie is er zonder zonde.

Wat kunnen wij hiervan leren? Dat een gesprek waarin heel weinig gezegd wordt, ook een goed gesprek kan zijn. We hoeven de confrontatie niet op te zoeken, maar die ook niet uit de weg te gaan. Als je op iemand afstapt en zegt: 'Ik vind dat wat je nu allemaal gedaan hebt niet kunnen', dan ga je wel de confrontatie aan, maar niet het gesprek. In een gesprek kun je iemand vragen: 'Denk je dat je zo goed bezig bent?' Dat is een uitnodiging tot zelfonderzoek, net als dat zinnetje van Jezus: "wie zonder zonde is, werpe de eerste steen". Zo ga je niet de confrontatie uit de weg, maar blijf je wel in gesprek.

In de jaren 70 kreeg ik een nieuwe stagiaire fysiotherapie in begeleiding. Bij het kennismakingsgesprek kwam hij te laat.

Hij maakte geen excuses daarvoor. De daarop volgende keer kwam hij weer te laat. De patiënt en ik hebben zeker tien minuten op hem moeten wachten. Later sprak ik hem erop aan. Nu bood hij wel zijn excuses aan. Ook de keer daarop, bij dezelfde patiënt kwam hij zeker een kwartier te laat. De patiënt was boos en was al vertrokken toen hij gehaast binnen kwam. Ik was zelf ook boos en ging achter mijn bureau recht tegenover hem zitten en vroeg hem wat hij zelf vond van zijn gedrag. Hij sputterde wat en zag in de loop van het gesprek enigszins in dat het wel vervelend was. Aan het eind van het gesprek gaf ik aan dat ik hem niet meer kon begeleiden en hem terugverwees naar de studentbegeleider. Ik vertelde deze later wat er was gebeurd en dat ik hem niet meer wilde begeleiden. We besloten de student een maand overdenktijd te geven én gesprekken met de studentbegeleider aan te bieden. Hierdoor werd zijn studietijd verlengd.

Het was ongeveer 15 jaar later dat ik op een congres was en een jongere collega naast mij kwam zitten. We stelden ons aan elkaar voor en hij herkende mij als de stagebegeleider die hem toen afwees. In de pauze raakten we in gesprek. Hij zei: Rob, wat jij toen gedaan hebt, was het beste wat mij kon overkomen. Je hebt mij wakker geschud. Ik ben je er, achteraf, dankbaar voor. Inmiddels was hij praktijkhouder van een grote fysiotherapiepraktijk. Hij nodigde mij uit om zijn praktijk te zien en over ons mooie beroep te praten.

Jezus confronteerde niet alleen, maar werd zelf soms ook geconfronteerd. We hoorden dat in de Mattheüs tekst over de kanaanitische vrouw. Zij zocht Jezus op toen hij in niet-joods gebied was, tussen Tyrus en Sidon. Zij smeekte hem om genezing van haar dochter die door een demon gekweld werd, wij zouden nu zeggen: ze had een psychische stoornis. Het optreden van Jezus in deze ontmoeting is nogal shockerend, vind ik. De barse toon, de harde afwijzing van de smeekbedes van die arme vrouw, alleen maar omdat zij niet tot het Joodse volk behoorde? Want Jezus zegt: 'Ik ben alleen gekomen voor de verloren schapen van het volk Israel! Is hij dan niet gekomen voor alle mensen? Nee, toen nog niet. Maar toen zij aandrong en hem confronteerde met de legendarische zin : 'Maar de

honden eten toch ook de kruimeltjes van de grond', toen ging Jezus om. Dit gaf voor hem aan hoe groot het geloof van die vrouw was en dat deed hem van inzicht veranderen. Hij genas haar dochter. Zo liet Jezus zich aanspreken, en ontdekte hij blijkbaar bij zichzelf dat hij Gods liefde niet alleen in Israël, onder de Joden, maar ook naar mensen daarbuiten moest brengen. Jezus leert ons dat het belangrijk is om in een gesprek bereid te zijn om je te laten aanspreken en/of je mening te kunnen bijstellen.

Tenslotte als laatste aspect in Jezus' gesprekken dat ik wil inbrengen is dat Jezus een verandering in het leven van mensen bewerkt. Mensen die Jezus ontmoet, komen steeds weer anders uit het gesprek dan hoe ze het gesprek ingegaan waren. Als wij echt met iemand in gesprek zijn, dan kan dat een ander of ook onszelf veranderen. Misschien is dat wel hoe God mensen verandert: via andere mensen. Daar zie je misschien wel iets van terug als je gesprekspartner na afloop zegt: 'Ik ben opgelucht, het heeft me goed gedaan' of: 'Ik ben blij, dat ik je gesproken heb'.

Terugkijkend is het voor mij bijzonder om deze ervaringen rond een goed gesprek met de ontmoetingen van Jezus te verbinden. Niet zomaar antwoord geven op vragen, maar mensen zelf laten nadenken, proberen te luisteren naar wat iemand echt aan het hart gaat, soms iemand uitnodigen tot zelfonderzoek, en ook bereid zijn om van mening te veranderen. In mijn therapeutisch werk heb ik herkend hoe belangrijk die aspecten zijn. En in de voorbereiding van deze preek vond ik het inspirerend om te ontdekken dat die aspecten en vele andere ook bij Jezus gevonden worden.

Maar je hoeft helemaal geen therapeut te zijn om een goed gesprek te kunnen voeren. Wanneer je werkelijk open, ontvankelijk, aandachtig luisterend aanwezig bent, zonder waardeoordeel het gesprek met de ander durft aan te gaan, kan er een goed gesprek ontstaan.

Ik wil je uitnodigen als oudere eens het gesprek met een jongere aan te gaan. Jongeren zijn ook bezig met vragen over

geloof en zingeving en hoe ze betekenis geven aan hun leven. Ze worstelen vaak met hun positie in de maatschappij.

Ze zijn misschien wel blij, als een oudere belangstellend vraagt waar ze in hun leven mee bezig zijn. Hoe ze omgaan met de steeds complexer wordende prestatie maatschappij. Een samenleving waarin imperfectie en kwetsbaarheid taboe lijken te zijn. Denk niet dat je raad moet geven; het feit dat je wilt luisteren is al heel veel. Sta open en achterhaal wat hen drijft. Dan weet ik zeker dat er vele goede gesprekken zullen volgen. Amen

- **Lied : ‘Ken je mij’ Treintje Oosterhuis**

We luisteren nu naar het prachtige Lied van Trijntje Oosterhuis de dochter van Huub Oosterhuis die het lied voor haar schreef.

We zingen nu zelf het lied.

- **Lied: Neem mij aan zoals ik ben, 4x**

Laten we bidden:

- **Vorbeden stil gebed en gezongen Onze Vader**

Goede God,

Dank u voor uw zoon Jezus die ons helpt om tot goede gesprekken te komen met anderen en elkaar daarin kunnen ontmoeten. Dankbaar zijn we dat Jezus ons heeft leren bidden waarin wij in de intimiteit van onze binnenkamer, in gesprek met U mogen komen.

Dank U, dat U ons in Jezus voorhoudt, dat we in elke nood in gesprek met u kunnen blijven. En dat we mogen hopen en vertrouwen dat u ons vasthoudt, bij alles wat ons overkomt.

We bidden u voor mensen die niet geleerd hebben sociaal vaardig te zijn en daardoor geïsoleerd zijn geraakt, eenzaam zijn geworden. Er zijn zoveel mensen eenzaam in deze wereld. Wij bidden u voor onszelf. Geef ons mensen om ons heen die nabij zijn als we het moeilijk hebben. Geef dat wij ook de mensen om ons heen hulp kunnen geven, als dat nodig is. Dat wij elkaar mogen bemoedigen in een goed gesprek, als we onszelf in alle kwetsbaarheid en imperfectie aan elkaar laten zien.....

We bidden u voor ieder die in deze tijd verdriet heeft, echte ontmoetingen ontbeert of andere zorgen heeft over zichzelf of over anderen, of om welke reden dan ook. In de stilte leggen we onze gebeden aan u voor.stilte>>>Zingend onze vader

- **Inzameling gaven: 1. Binnenlands diaconaat
2. Kerk**

Laten we gaan staan voor het slotlied

- **Slotlied ‘Nu wij uiteen gaan’ (staande)**

Laten we op weg gaan met de zegen van God

- **Zegenbede van St. Patrick**

De Heer zij vóór ons, om ons de juiste weg te wijzen.

De Heer zij áchter ons, om ons in zijn armen te sluiten en om ons te beschermen voor gevaar.

De Heer zij ónder ons, om ons op te vangen als we dreigen te vallen.

De Heer zij ín ons, om ons te troosten wanneer we verdriet hebben.

De Heer zij óm ons héén, als een beschermende muur, als anderen over ons heen vallen.

De Heer zij bóven ons, om ons te zegenen.

Met gezongen ‘Amen’ Liedboek: 456: 3